

Motion till riksdagen 2020/21:3312

av **Jakob Forssmed m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Sammanfattning

Samhällsekonomi och finansförvaltning är av stor vikt för att skapa förutsättningar för ett gott samhälle, goda uppväxtvillkor och en fungerande arbetsmarknad. I denna motion föreslår Kristdemokraterna bland annat utveckling av livskvalitetsindexet i den officiella statistiken och att de statliga myndigheterna i sin verksamhet ska utgöra föredömen.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera regeringens ramverk för välbefindandesutveckling med den officiella statistiken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga arbetsgivare bör redovisa samtliga skatter och avgifter på lönebeskeden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2021 uttryckt som avvikelse gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statskontoret	102 450	±0
1:2 Kammarkollegiet	72 578	±0
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	20 250	±0
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443	±0
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	14 107 000	±0
1:6 Finanspolitiska rådet	10 512	±0
1:7 Konjunkturinstitutet	67 076	±0
1:8 Ekonomistyrningsverket	188 476	±0
1:9 Statistiska centralbyrån	585 608	±0
1:10 Bidragsfastigheter	340 600	-111 000
1:11 Finansinspektionen	654 555	20 000
1:12 Riksgäldskontoret	330 185	±0
1:13 Bokföringsnämnden	13 782	±0
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 116	±0
1:15 Statens servicecenter	760 705	15 000
1:16 Finansmarknadsforskning	39 929	±0
1:17 Upphandlingsmyndigheten	95 579	±0
99:1 Reducerad rikthyra för myndigheter i Stockholm	±0	-32 000
99:2 Följdefekt lönekostnader i staten för skattenedsättning jordbruk	±0	5 000
Summa	17 501 844	-103 000

Kristdemokraternas ekonomiska politik grundar sig på social marknadsekonomi. Det är i en fri marknadsekonomi som resurser fördelas mest effektivt och som ekonomin växer. Men som kristdemokrater strävar vi inte bara efter det effektiva samhället utan också det mest mänskliga samhället. Därför behöver marknadsekonomi kompletteras med en social dimension där förvaltarskap, solidaritet och etik får en tydligare plats i den ekonomiska politiken. En väl fungerande marknadsekonomi förutsätter en effektiv konkurrens, stabila institutioner och etiskt handlande.

En central del av den kristdemokratiska ideologin är förvaltarskapsprincipen som pekar på människans personliga ansvar för sig själv, sina medmänniskor, efterkommande generationer samt den fysiska livsmiljön. Att förvalta de ekonomiska tillgångar som finns tillgängliga på ett långsiktigt och klokt sätt är grunden för god samhällsekonomi och god privatekonomi. Att förvalta innebär inte något passivt bevarande utan handlar om att på ett ansvarsfullt sätt ta hand om och förädla de tillgångar vi har. All form av kortsiktigt överutnyttjande av miljön och andra resurser försämrar möjligheterna till långsiktig tillväxt och en hållbar ekonomisk utveckling.

Den fria marknadsekonomi är en självklar utgångspunkt, men det innebär inte att en marknad kan existera i ett vakuum. En marknadsekonomi behöver ordning och regler för att kunna fungera bra. En sådan ordning uppstår inte spontant utan måste grundas på

etiska principer och grundläggande värden. Hederlighet och personligt ansvarstagande är viktiga fundament som förbättrar ekonomins funktionssätt genom att det sänker transaktionskostnader och leder till ökad effektivitet. Den kristna etiken spelar därför en avgörande roll för en god utveckling av samhällsekonomin och för en väl fungerande finansförvaltning.

Politikens uppgift är att ta tillvara det gemensamma bästa och värna medborgarnas intresse. Lagstiftning och reglering kring finansmarknaden behöver därför ha ett tydligt medborgarperspektiv. Särskilt viktigt är det att hänsyn tas till dem som befinner sig i utsatta situationer, exempelvis de som riskerar att bli överskuldssatta. Den statliga förvaltnings- och arbetsgivarpolitiken ska bedrivas på ett effektivt och kvalitetsinriktat sätt där kompetensnivån säkerställs och staten föregår med gott exempel gentemot andra organisationer och arbetsgivare.

Ambitionshöjning i arbete mot penningtvätt

Våren 2019 initierade Kristdemokraterna, tillsammans med Vänsterpartiet, ett utskottsinitiativ i finansutskottet gällande förstärkt arbete mot penningtvätt. Initiativet lyfte penningtvätt som ett internationellt problem som utgör ett hot mot det finansiella systemet och pekade på det mycket allvarliga i de omfattande och återkommande rapporteringarna om misstänkt penningtvätt i det svenska banksystemet.

Sveriges lagstiftning på området följer gällande EU-regler och involverar flera myndigheter, verksamhetsutövare och andra organ. Ett enigt utskott menade i sitt initiativ att ambitionsnivån för att bekämpa penningtvätt behöver höjas markant hos ansvariga myndigheter och i näringslivet så att de problem som har förekommit inte upprepas.

I enlighet med detta tillkännagav riksdagen för regeringen att den bör göra en noggrann analys av Finansinspektionens kapacitet att bedriva tillsyn inom penningtvättsområdet, berörda myndigheters befogenheter i förhållande till bankerna och bankernas befogenheter i förhållande till sina kunder. Tillkännagivandet innebar också att regeringen ska granska ansvarsfördelningen mellan de penningtvättsbekämpande myndigheterna och även om befintlig myndighetsstruktur är funktionell.

Regeringen svarade med att tillsätta en utredning kring skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2019:80) som ska slutredovisas senast den 31 december 2020. Regeringen avsätter också 10 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2021 för att stärka Finansinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Kristdemokraterna anser att myndigheten behöver ytterligare resurser för att möjliggöra ambitionshöjningen som krävs. Därför avsätter vi 20 miljoner kronor mer per år till Finansinspektionen under anslag 1:11.

Utöka antalet servicekontor

På många håll i landet blir tillgången till både myndighets- och kommersiell service allt sämre. På tio år har var fjärde dagligvarubutik försvunnit, och apoteks- och postombuden har minskat med 17 respektive 22 procent under en sjuårsperiod. Kristdemokraterna anser att satsningar behövs för att stärka servicen på landsbygden. Därför vill vi öppna

ytterligare sju servicekontor utöver de som regeringen aviserat, för att fler personer och företag ska få tillgång till Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Försäkringskassan nära hemmet. De ytterligare sju kontoren bör placeras i kommuner som inte har några servicekontor idag. Vi föreslår nya kontor på dessa platser: Pajala, Arjeplog, Åre, Särna, Årjäng, Emmaboda och Hörby. Vi avsätter 15 miljoner kronor 2021 samt 30 miljoner kronor per år därefter till anslag 1:15 Statens servicecenter för detta ändamål.

Bredare välfärdsmått

En central del i den ekonomiska politiken är förstås vad man väljer att mäta och vilka nyckeltal man använder sig av. Det som mäts blir också oftare föremål för agerande. Det samhällsekonomiska målet ska vara att skapa en till alla delar god livsmiljö för människorna.

BNP-måttet och andra ekonomiska mått är helt centrala för att följa utvecklingen och få ramar för vad som är ekonomiskt möjligt. Ett mått som BNP exkluderar dock faktorer som enligt forskningen är avgörande för vårt välbefinnande, såsom relationer, trygghet, hälsa, livsmiljö och inflytande. Genom indikatorer och index som ger bättre kunskaper om människors livskvalitet förbättras möjligheterna att analysera hur politiska åtgärder kan påverka. Skillnaden mellan olika gruppers livskvalitet kan följas på ett bättre sätt och livskvalitetsindex kan också bidra till att mer svårgripbara aspekter av samhällslivet kan belysas.

Alliansregeringen tillsatte en utredning för att kartlägga, analysera samt föreslå kompletterande mått till BNP. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande i maj 2015 och föreslog att livskvalitet i officiellt perspektiv ska spegla medborgarnas handlingsfrihet som ska mätas och redovisas utifrån tio komponenter. Bland komponenterna finns hälsa, sysselsättning, sociala relationer och livsmiljö.

Det är bra att regeringen nu, bland annat med utgångspunkt i utredningen, har börjat redovisa enligt ett ramverk för välstånd, inkluderande ekonomiska, miljömässiga och sociala indikatorer. På så sätt kan utvecklingen av livskvaliteten bättre följas. Dock har regeringen i sitt förslag i för liten utsträckning betonat uppföljning av människors subjektiva livskvalitet, vilket är ett etablerat sätt att mäta livskvalitet som utgår från den enskilde. Därtill tar regeringens ramverk och de indikatorer som väljs för lite hänsyn till goda relationers betydelse för livskvaliteten, trots att detta är helt centralt när människor själva pekar ut faktorer som säkrar god livskvalitet och trots att ensamhet är ett stort hot mot exempelvis hälsa. Regeringens redovisning behöver därför kompletteras med fler mått och indikatorer på hur relationerna i samhället utvecklas, exempelvis genom att följa självupplevd ensamhet och den självskattade kvaliteten i nära relationer.

Offentliga arbetsgivare bör visa vägen

De statliga myndigheterna bör i sin verksamhet utgöra föredömen för andra organisationer när det kommer till exempelvis frågor om lönebildning och integration. Därför tycker vi att de myndigheter som lokaliseras till Stockholmsområdet, vilket är flertalet, bör välja lägen utanför Stockholms innerstad. Ytterstadsområden bör i en sådan bedömning vara förstahandsalternativet eftersom hyresnivån är lägre, men också för att det

bidrar till jobb och en mer dynamisk stadsmiljö, inte minst på grund av den kringsservice som då kan växa fram. På så sätt kan en flytt av offentlig förvaltning bidra till fler arbetstillfällen och till att höja statusen på stadsdelar som präglas av utanförskap, samtidigt som möjligheten att bibehålla kompetens är stor. Även lokalisering av myndigheter till andra delar av landet än storstadsområdena kan ha en regionalpolitiskt positiv effekt i ett längre perspektiv och bör därför prövas i större omfattning än idag, framför allt när det gäller nyetableringar av myndigheter. Samtidigt kan flyttar av befintliga myndigheter orsaka fleråriga kompetenstapp för myndighetsverksamheten. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att myndigheterna nu utvärderar lokaliseringsfrågan.

Vi bedömer att det på sikt finns möjlighet att göra besparingar på myndigheternas lokalkostnader, särskilt för de myndigheter som är lokaliserade till Stockholms innerstad. Därför vill vi reducera rikthyran från 2021 och framåt. Detta både skapar en besparing i statsbudgeten och ökar drivkrafterna för myndigheter att lokalisera sin verksamhet till andra delar av Stockholm eller andra delar av Sverige. Besparingen beräknas vara 32 miljoner kronor per år, och redovisas på ett nytt anslag, 99:1.

För att tydliggöra för den enskilde löntagaren hur mycket skatt och sociala avgifter han eller hon betalar in, bör arbetsgivaravgifterna anges på lönebeskedet. Uppgifterna bör omfatta såväl de lagstadgade avgifterna som de avgifter som avtalats med de fackliga organisationerna, så kallade avtalsförsäkringar och avtalspensioner. Vissa arbetsgivare inom både privat och offentlig sektor redovisar detta redan i dag, men de flesta löntagare får inte denna information. Även i detta sammanhang borde den offentliga sektorn föregå med gott exempel och snarast synliggöra skatter och avgifter på lönebeskedet.

Övriga anslagsförändringar

I budgetpropositionen för 2018 gjorde regeringen en satsning på energieffektiviseringar avseende bidragsfastigheterna fram till 2023, och i årets budgetproposition förstärker regeringen anslaget med ytterligare 61 miljoner kronor 2021. Kristdemokraterna prioriterar annorlunda och minskar därför anslag 1:10 med sammanlagt 111 miljoner kronor 2021.

Vi kristdemokrater föreslår i vårt budgetförslag en skattenedsättning på diesel som används inom jordbruket. Som en följd effekt av detta uppstår lönekostnader i staten om 5 miljoner kronor årligen, vilket syns på ett nytt anslag, 99:2, på detta utgiftsområde.

Jakob Forssmed (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Hans Eklind (KD)

Désirée Pethrus (KD)